



Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 16. februára 2017¹

Vec C-75/16

Livio Menini
Maria Antonia Rampanelli
proti
Banco Popolare – Società Cooperativa

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone, Taliansko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Odpor voči platobnému rozkazu — Smernica 2008/52/ES — Mediácia v občianskych a obchodných veciach — Článok 1 ods. 2 — Pôsobnosť — Smernica 2013/11/EÚ — Alternatívne riešenie spotrebiteľských sporov — Článok 1 — Povinnosť spotrebiteľa začať mediálne konanie ešte predtým, ako sa obráti na súdny orgán — Článok 2 — Pôsobnosť — Článok 8 písm. b) — Povinné zastúpenie advokátom — Článok 9 ods. 2 písm. a) — Sankcie za ukončenie účasti na mediálnom konaní“

I – Úvod

1. Dvaja spotrebitelia podali na Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone, Taliansko) odpor proti platobnému rozkazu, ktorého vydanie voči nim si vymohla úverová inštitúcia.
2. Podľa talianskeho právneho predpisu, ktorým sa prebrala smernica 2008/52/ES o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach², je prípustnosť odporu podmienená predchádzajúcim začatím mediálneho konania z podnetu navrhovateľov. Vnútroštátny súd okrem iného rozhodol, že spor vo veci samej patrí tiež do pôsobnosti talianskeho právneho predpisu, ktorým sa prebrala smernica 2013/11/EÚ o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov³. Má však pochybnosti o tom, či je takéto povinné mediálne konanie zlučiteľné s určitými ustanoveniami smernice 2013/11, a to aj napriek tomu, že je v súlade so smernicou 2008/52.
3. V tomto kontexte sa uvedený vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora po prvé na vymedzenie pôsobnosti uvedených dvoch smerníc. Po druhé sa pýta, či ustanovenia smernice 2013/11 bránia tomu, aby bola prípustnosť žaloby podanej spotrebiteľom voči obchodníkovi, týkajúcej sa zmluvy o poskytovaní služieb, podmienená predchádzajúcim začatím mediálneho konania zo strany

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 21. mája 2008 (Ú. v. EÚ L 136, 2008, s. 3).

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 21. mája 2013, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov) (Ú. v. EÚ L 165, 2013, s. 63).

spotrebiteľa. Po tretie sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora, či sú pravidlá mediálneho konania ustanoveného vnútroštátnou právnou úpravou v rozsahu, v akom ukladá spotrebiteľovi povinné zastúpenie advokátom a ukladá sankcie za ukončenie účasti na konaní bez oprávneného dôvodu, v súlade so smernicou 2013/11.

II – Právny rámec

A – Právo Únie

1. Smernica 2008/52

4. Článok 1 ods. 2 smernice 2008/52 stanovuje, že táto smernica „sa uplatňuje v cezhraničných sporoch na občianske a obchodné veci okrem tých práv a povinností, s ktorými strany nemôžu na základe príslušného rozhodného práva nakladať“.

5. Článok 3 písm. a) tejto smernice vymedzuje pojem „mediácia“ ako „štruktúrovaný postup bez ohľadu na to, ako sa nazýva, alebo ako sa naň odkazuje, pri ktorom sa dve alebo viacero strán sporu dobrovoľne pokúšajú dosiahnuť dohodu o riešení svojho sporu za pomoci mediátora. Tento postup môžu začať strany, môže ho navrhnúť alebo nariadiť súd, alebo môže byť ustanovený právom členského štátu“.

6. Podľa článku 5 ods. 2 uvedenej smernice sa táto smernica „uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy o povinnom použití mediácie alebo jej použití v závislosti od stimulov alebo sankcií pred začatím súdneho konania alebo po jeho začatí, za predpokladu, že tieto právne predpisy stranám nebránia pri uplatňovaní svojho práva na prístup k súdnemu systému“.

2. Smernica 2013/11

7. Článok 1 smernice 2013/11 stanovuje, že „cieľom tejto smernice je dosiahnutím vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu tým, že sa zabezpečí, aby spotrebiteľia mohli na dobrovoľnom základe predkladať sťažnosti na obchodníkov subjektom, ktoré ponúkajú nezávislé, nestranné, transparentné, účinné, rýchle a spravodlivé postupy alternatívneho riešenia sporov [ďalej len ‚ARS‘]. Touto smernicou nie sú dotknuté vnútroštátne právne predpisy, na základe ktorých je účasť na takýchto postupoch povinná, pokiaľ takéto právne predpisy nebránia účastníkom v uplatňovaní ich práva na prístup k súdnemu systému“.

8. V článku 2 smernice 2013/11 sa stanovuje:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na postupy mimosúdneho riešenia domácich a cezhraničných sporov, ktoré sa týkajú zmluvných záväzkov vyplývajúcich z kúpnych zmlúv alebo zo zmlúv o službách medzi obchodníkom so sídlom v Únii a spotrebiteľom s pobytom v Únii, pri ktorých zasahuje subjekt ARS, ktorý navrhne alebo uloží riešenie, alebo oboch účastníkov spojí s cieľom uľahčiť zmierlivé riešenie.

2. Táto smernica sa nevzťahuje na:

...

g) postupy iniciované obchodníkom proti spotrebiteľovi;

...“

9. Článok 3 ods. 1 a 2 uvedenej smernice znie:

„1. Pokiaľ sa v tejto smernici neustanovuje inak, v prípade, že je ktorékoľvek ustanovenie tejto smernice v rozpore s ustanovením iného právneho aktu Únie a týka sa mimosúdnych postupov nápravy iniciovaných spotrebiteľom proti obchodníkovi, prednosť má ustanovenie tejto smernice.

2. Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby bola dotknutá smernica 2008/52/ES.“

10. Článok 4 ods. 1 písm. g) smernice 2013/11 vymedzuje „postup ARS“ ako „postup uvedený v článku 2, ktorý je v súlade s požiadavkami uvedenými v tejto smernici a ktorý vykonáva subjekt ARS“. „Subjekt ARS“ podľa článku 4 ods. 1 písm. h) tejto smernice znamená „akýkoľvek subjekt, ktorý je akokoľvek nazvaný alebo uvedený, ktorý je zriadený ako stály subjekt, ponúka riešenie sporov prostredníctvom postupov ARS a je zaradený do zoznamu v súlade s článkom 20 ods. 2“.

11. Článok 5 ods. 1 smernice 2013/11 stanovuje, že „členské štáty... zabezpečia, aby sa spory, na ktoré sa vzťahuje táto smernica a ktorých účastníkom je obchodník so sídlom na ich území, mohli predkladať subjektu ARS, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v tejto smernici“.

12. Článok 8 písm. b) tej istej smernice ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby účastníci mali prístup k postupom ARS „bez toho, aby boli povinní mať advokáta alebo právneho poradcu“.

13. V článku 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 sa uvádza: „Členské štáty zabezpečia, aby pri postupoch ARS, ktorých cieľom je vyriešenie sporu navrhnutím riešenia... mali účastníci možnosť ukončiť svoju účasť na postupe v ktoromkoľvek štádiu, ak sú nespokojní so spôsobom fungovania alebo priebehom postupu. O tomto práve sú informovaní pred začatím postupu. Ak vnútroštátna právna úprava stanovuje povinnú účasť obchodníka v postupoch ARS, toto písmeno sa vzťahuje len na spotrebiteľa“.

14. V článku 20 smernice 2013/11 sa uvádza:

„1. Každý príslušný orgán na základe informácií, ktoré dostal v súlade s článkom 19 ods. 1, posúdi, či sú subjekty riešenia sporov, ktoré mu boli oznámené, spôsobilé ako subjekty ARS, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice, a či spĺňajú požiadavky kvality stanovené v kapitole II a vo vnútroštátnych ustanoveniach, ktorými sa transponuje, vrátane vnútroštátnych ustanovení, ktoré prekračujú požiadavky tejto smernice, a to v súlade s právom Únie.

2. Na základe posúdenia uvedeného v odseku 1 každý príslušný orgán vypracuje zoznam všetkých subjektov ARS, ktoré mu boli oznámené a ktoré spĺňajú podmienky stanovené v odseku 1.

...“

B – Talianske právo

1. Legislatívny dekrét č. 28/2010

15. Článok 5 decreto legislativo 4 marzo 2010, n. 28, recante attuazione dell'articolo 60 della legge 18 giugno 2009, n. 69, in materia di mediazione finalizzata alla conciliazione delle controversie civili e commerciali [legislatívny dekrét č. 28 zo 4. marca 2010, ktorým sa vykonáva článok 60 zákona č. 69 z 18. júna 2009 o mediácii na urovanie občianskych a obchodných sporov (ďalej len „legislatívny

dekrét č. 28/2010“]⁴, ktorým sa prebrala smernica 2008/52, stanovuje:

„1a Kto má v úmysle podať žalobu týkajúcu sa sporu v oblasti spoluvlastníctva, vecných práv, rozdelenia, dedičských práv, rodinných zmlúv, nájmu, pôžičky, nájmu podniku, náhrady škody spôsobenej lekársnym alebo zdravotníckym zákrokom a ohováraním v tlači alebo v iných komunikačných prostriedkoch, poisťných, bankových a finančných zmlúv, je na základe konzultácie s advokátom povinný predbežne začať mediáciu podľa tohto dekrétu alebo zmierovací postup podľa legislatívneho dekrétu č. 179 z 8. októbra 2007, alebo postup podľa článku 128a konsolidovaného znenia zákonov týkajúcich sa bankovníctva a úverov uvedeného v legislatívnom dekréte č. 385 z 1. septembra 1993 v znení neskorších predpisov, a to ak ide o oblasti, ktoré sú nimi upravené. Začatie mediácie je podmienkou prípustnosti podania návrhu na začatie konania. ...

2a V prípade, že začatie mediácie predstavuje podmienku prípustnosti návrhu na začatie konania, je táto podmienka splnená, ak sa prvé stretnutie účastníkov pred mediátorom neskončí dohodou.

...

4. Odseky 1a a 2 sa nevzťahujú na:

(1) konania o platobnom rozkaze, vrátane konaní o odpore, a to až do rozhodnutia o návrhu na nariadenie predbežného výkonu rozhodnutia alebo návrhu na zastavenie predbežného výkonu rozhodnutia...“

16. V článku 8 ods. 1 uvedeného dekrétu sa stanovuje, že „pri prvom stretnutí a následných stretnutiach [účastníkov pred mediátorom] sú účastníci až do konca konania povinní zúčastňovať sa stretnutí so svojim advokátom“. Odsek 4a tohto článku stanovuje, že „z neúčasti na mediácii bez oprávneného dôvodu môže súd v ďalšom konaní odvodit' dôkazné tvrdenia podľa článku 116 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Súd zaviazze účastníka konania, ktorý sa v prípadoch podľa článku 5 bez oprávneného dôvodu nezúčastnil mediácie, na zaplatenie do Štátnej pokladnice sumy vo výške zodpovedajúcej jednotnému poplatku za súdne konanie.“

2. Legislatívny dekrét č. 130/2015

17. Decreto legislativo 6 agosto 2015, n. 130, recante attuazione della direttiva 2013/11/UE sulla risoluzione alternativa delle controversie dei consumatori [legislatívny dekrét č. 130 zo 6. augusta 2015, ktorým sa prebrala smernica 2013/11/EÚ o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov (ďalej len „legislatívny dekrét č. 130/2015“)]⁵, zmenil a doplnil niektoré ustanovenia decreto legislativo 6 settembre 2005, n. 206, „Codice del consumo“ [legislatívny dekrét č. 206 zo 6. septembra 2005 o spotrebiteľskom kódexe (ďalej len „legislatívny dekrét č. 206/2005“)]⁶. Článok 1 legislatívneho dekrétu č. 130/2015 predovšetkým nahradil článok 141 legislatívneho dekrétu č. 206/2005, v ktorého odsekoch 4 a 6 sa teraz stanovuje:

„4. Ustanovenia tejto hlavy sa vzťahujú na dobrovoľné postupy alternatívneho riešenia sporov, uskutočňované aj elektronicky, vo veci vnútroštátnych a cezhraničných sporov medzi spotrebiteľmi s pobytom a obchodníkmi so sídlom v Európskej únii, v rámci ktorých subjekt ARS ponúkne riešenie alebo zariadi stretnutie účastníkov s cieľom sprostredkovať zmierlivé riešenie, a najmä na subjekty mediácie príslušné na prejednanie spotrebiteľských vecí, zapísané v osobitnom oddiele podľa článku 16

4 — GURI č. 53 z 5. marca 2010.

5 — GURI č. 191 z 19. augusta 2015.

6 — GURI č. 235 z 8. októbra 2005.

ods. 2 a 4 legislatívneho dekrétu č. 28 zo 4. marca 2010 a ostatné subjekty ARS, ktoré sa zriaďujú alebo zapisujú v rámci zoznamov vedených a kontrolovaných orgánmi uvedenými v odseku 1 písm. i), po overení existencie podmienok a súladu ich organizačného usporiadania a ich postupov s ustanoveniami tejto hlavy.

...

6. Tým nie sú dotknuté nasledujúce ustanovenia týkajúce sa povinných postupov alternatívneho riešenia sporov:

a) článok 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28 zo 4. marca 2010,...

III – Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie pred Súdny dvorom

18. Dňa 15. júna 2015 sa Banco Popolare – Società Cooperativa súdnou cestou domohla vydania platobného rozkazu voči pánovi Liviovi Meninimu a pani Marii Antonii Rampanelliovej na sumu 991 848,21 eura. Táto suma zodpovedá debetnému zostatku súvisiacemu so zmluvou o otvorení hypotekárneho úveru na bežnom účte, ktorú uvedení spotrebiteľia uzavreli s Banco Popolare. Pán Menini a pani Rampanelli podali na Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone) odpor proti platobnému rozkazu a návrh na zastavenie predbežného výkonu platobného rozkazu.

19. Pán Menini a pani Rampanelli na podporu svojho odporu tvrdia, že Banco Popolare im napriek ich nízkym príjmom opakovane poskytla úvery na základe niekoľkých zmlúv uzavretých po sebe. Tieto úvery im mali umožniť nadobudnúť mimoriadne veľké množstvo akcií, z veľkej časti akcií samotnej Banco Popolare alebo iných spoločností patriacich do tej istej skupiny. Banco Popolare navyše tieto investície údajne prezentovala ako mimoriadne bezpečné.

20. Vnútroštátny súd sa domnieva, že návrh na zastavenie predbežného výkonu treba zamietnuť. Po tom, ako vydá rozhodnutie o zamietnutí, navrhovatelia budú povinní začať mediáciu podľa článku 5 ods. 1a a 4 legislatívneho dekrétu č. 28/2010, ktorým sa do talianskeho práva prebrala smernica 2008/52, lebo inak bude odpor neprípustný.

21. Vnútroštátny súd skonštatoval, že spor patrí aj do pôsobnosti legislatívneho dekrétu č. 130/2015, ktorý zabezpečuje prebratie smernice 2013/11 do talianskeho práva. Navrhovatelia majú totiž postavenie „spotrebiteľov“ v zmysle článku 4 písm. a) tejto smernice, ktorí uzatvorili s „obchodníkom“, ako je definovaný v jej článku 4 písm. b) uvedenej smernice, „zmluvu o službách“ v zmysle článku 4 písm. d) tej istej smernice.

22. Vnútroštátny súd v podstate tvrdí, že smernica 2013/11 bráni zavedeniu systému povinnej mediácie pre spotrebiteľské spory – ktoré však umožňuje zaviesť článok 5 ods. 2 smernice 2008/52 –, akým je systém ustanovený legislatívnym dekrétom č. 28/2010.

23. Po prvé odôvodnenie 16 smernice 2013/11 ukladá členským štátom zaviesť jednotný systém ARS pre všetky spotrebiteľské spory. Bráni teda tomu, aby určité spotrebiteľské spory podliehali systému povinnej mediácie, zatiaľ čo pre ostatné spotrebiteľské spory by bolo využitie mediácie dobrovoľné. Článok 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 však stanovuje systém povinnej mediácie len pre spotrebiteľské spory, ktoré sa týkajú bankových a finančných zmlúv alebo poisťných zmlúv.

24. Po druhé smernica 2013/11 síce umožňuje uložiť obchodníkom účasť na mediácii, zakazuje však členským štátom uložiť takúto povinnosť spotrebiteľom.

25. Článok 5 ods. 2 smernice 2008/52 je teda v rozpore so systémom zavedeným smernicou 2013/11. Vnútroštátny súd navrhuje vyriešiť tento údajný rozpor medzi smernicami výkladom článku 3 ods. 2 smernice 2013/11 tak, aby sa zabránilo prekryvaniu pôsobností oboch týchto smerníc. Smernica 2008/52 by tak upravovala len spory, na ktoré sa nevzťahuje smernica 2013/11, a to na spory, ktoré sa netýkajú spotrebiteľov, spory, ktoré sa netýkajú záväzkov vzniknutých z iných ako kúpnych zmlúv alebo zmlúv o poskytovaní služieb, ako aj spory vylúčené z pôsobnosti tejto smernice na základe jej článku 2 ods. 2 (ako sú postupy začaté obchodníkom).

26. Vnútroštátny súd okrem iného zdôrazňuje, že článok 5 ods. 1a a článok 8 ods. 1 legislatívneho dekrétu č. 28/2010 stanovujú spotrebiteľovi povinné zastúpenie advokátom v priebehu mediálneho konania. Tomu však bráni článok 8 písm. b) smernice 2013/11.

27. Uvedený súd má tiež pochybnosti, či je článok 8 ods. 4a uvedeného dekrétu v súlade s článkom 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 v časti, kde spotrebiteľovi umožňuje ukončiť účasť na mediácii bez toho, aby to pre neho malo nepriaznivé dôsledky v rámci následného súdneho konania, len ak má na to oprávnený dôvod. Podľa vnútroštátneho súdu výraz „oprávnený dôvod“ znamená objektívne dôvody a nezahŕňa nespokojnosť spotrebiteľa týkajúcu sa mediácie.

28. V tomto kontexte Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článku 3 ods. 2 smernice 2013/11 v časti, kde sa stanovuje, že táto smernica sa uplatňuje ,bez toho, aby bola dotknutá smernica 2008/52‘, rozumieť v tom zmysle, že týmto ustanovením nie je dotknutá možnosť jednotlivých členských štátov stanoviť povinnú mediáciu iba pre prípady, na ktoré sa smernica 2013/11 nevzťahuje, t. j. prípady podľa článku 2 ods. 2 smernice 2013/11, zmluvné spory vyplývajúce z iných ako z kúpnych zmlúv alebo zmlúv o službách a spory, ktoré sa netýkajú spotrebiteľov?
2. Má sa článok 1 smernice 2013/11 v časti, v ktorej zaručuje spotrebiteľom možnosť podávať sťažnosti na obchodníkov príslušným subjektom alternatívneho riešenia sporov, vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ustanovuje pre jeden z prípadov uvedených v článku 2 ods. 1 smernice 2013/11 povinnú mediáciu ako podmienku prípustnosti žaloby podanej účastníkom, ktorého možno označiť za spotrebiteľa, a v každom prípade bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vo vzťahu k spotrebiteľovi, účastníkovi mediácie týkajúcej sa jedného z uvedených sporov, stanovuje povinné zastúpenie advokátom, vrátane príslušných nákladov, ako aj právo nezúčastniť sa mediácie iba v prípade existencie oprávneného dôvodu?“

29. Nemecká a talianska vláda, ako aj Európska komisia predložili písomné pripomienky. Talianska vláda a Komisia boli zastúpené na pojednávaní, ktoré sa konalo 24. novembra 2016.

IV – Analýza

A – O právomoci Súdného dvora

30. Vo svojich písomných a ústnych pripomienkach vedľajší účastníci konania uviedli dve tvrdenia, ktoré môžu spochybniť uplatniteľnosť smernice 2013/11 na spor vo veci samej, ako aj relevantnosť prejudiciálnych otázok pri vyriešení tohto sporu a právomoc Súdného dvora na ne odpovedať.

31. Po prvé talianska vláda na pojednávaní tvrdila, že spor vo veci samej nadväzuje na konanie o platobnom rozkaze začaté na návrh obchodníka proti spotrebiteľom. Z tohto dôvodu sa na tento spor vzťahuje vylúčenie z pôsobnosti smernice 2013/11 stanovené v článku 2 ods. 2 písm. g) tejto smernice.

32. Po druhé nemecká vláda a Komisia poukázali na to, že v rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa neuvádza, či mediačné konanie zavedené legislatívnym dekrétom č. 28/2010 skutočne predstavuje „postup ARS“, ktoré prebieha u „subjektu ARS“, ako sú tieto pojmy vymedzené v článku 4 ods. 1 písm. g) a h) smernice 2013/11. V priebehu pojednávania talianska vláda zdôraznila, že to tak nie je. Pritom v prípade, že mediačné konanie upravené týmto dekrétom nezodpovedá uvedeným definíciám, podľa názoru vedľajších účastníkov konania nepatrí do pôsobnosti tejto smernice vymedzenej v jej článku 2 ods. 1.

33. Postupne sa ďalej vyjadrim k obom týmto vyjadreniam, pričom zohľadním domnienku relevantnosti, ktorá je spojená s prejudiciálnymi otázkami.

34. V tejto súvislosti pripomínam, že túto domnienku možno vyvrátiť len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré mu boli položené.⁷ Uvedenú domnienku tak možno vyvrátiť najmä v prípade, že zodpovedanie týchto otázok zjavne nie je potrebné na vyriešenie sporu vo veci samej.⁸ Súdny dvor predovšetkým nemá právomoc odpovedať na prejudiciálnu otázku v prípade, že je zjavné, že ustanovenie práva Únie, o ktorého výklad sa žiada, sa nemá uplatniť.⁹

1. O rozsahu vylúčenia z pôsobnosti smernice 2013/11 ustanoveného v článku 2 ods. 2 písm. g) tejto smernice

35. Podľa článku 2 ods. 2 písm. g) smernice 2013/11 sa táto smernica nevzťahuje na „postupy iniciované obchodníkom voči spotrebiteľovi“. V tomto ohľade sa v odôvodnení 16 tejto smernice spresňuje, že táto smernica by sa nemala vzťahovať „na sťažnosti, ktoré podali obchodníci na spotrebiteľov“.

36. Toto vylúčenie odráža cieľ uvedenej smernice, ktorým je, ako vyplýva z jej článku 1, dosiahnutie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu tým, že sa zabezpečí, aby spotrebiteľia mali v celej Únii prístup k postupom ARS, spĺňajúcim určité požiadavky na kvalitu, na účely podávania sťažností na obchodníkov. Cieľom smernice 2013/11 naopak nie je zabezpečiť obchodníkom dostupnosť týchto postupov na účely uplatnenia námietok voči spotrebiteľom.

37. Podľa môjho názoru uvedené vylúčenie tiež znamená, že v prípade, ak obchodník podá sťažnosť na spotrebiteľa a na súdoch uspeje, táto smernica nepožaduje, aby spotrebiteľ, ktorý chce tento rozsudok napadnúť, mohol namiesto podania odvolania alebo odporu proti tomuto rozsudku napadnúť uvedený rozsudok u subjektu ARS.

38. Domnievam sa preto, že vylúčenie stanovené v článku 2 ods. 2 písm. g) smernice 2013/11 sa vzťahuje na situáciu, keď spotrebiteľ napadol platobný rozkaz vydaný voči nemu na návrh obchodníka.

7 — Pozri najmä rozsudok z 8. decembra 2016, Eurosaneamientos a i. (C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 28 a citovanú judikatúru).

8 — Pozri rozsudok z 24. októbra 2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, bod 38 a citovanú judikatúru).

9 — Rozsudky z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 40), a z 21. júna 2012, Susisalo a i. (C-84/11, EU:C:2012:374, bod 17 a citovaná judikatúra).

39. Inak by to však mohlo byť v prípade, že by spotrebiteľ v štádiu odporu proti tomuto rozkazu uplatnil samostatný nárok voči obchodníkovi, ktorý by mohol byť ako taký predmetom samostatnej žaloby. Predovšetkým, ak spotrebiteľ uplatní v rámci odporu námietku neplatnosti zmluvy alebo niektorých jej ustanovení, návrh na určenie tejto neplatnosti (ako aj prípadne na náhradu škody z tohto dôvodu) predstavuje okrem dôvodu obrany predloženého v rámci konania o platobnom rozkaze aj samostatný nárok spotrebiteľa voči obchodníkovi.¹⁰ Smernica 2013/11 podľa môjho názoru vyžaduje, aby spotrebiteľ mohol uplatniť tento nárok u subjektu ARS.¹¹ Vylúčenie ustanovené v článku 2 ods. 2 písm. g) tejto smernice teda nie je relevantné, pokiaľ ide o takýto nárok.

40. Otázka, či spotrebiteľ, ktorý podá odpor proti rozsudku, uplatňuje v tomto rámci samostatný nárok voči obchodníkovi, ktorý by mohol byť ako taký predmetom žaloby, patrí do pôsobnosti vnútroštátneho práva každého členského štátu. Toto posúdenie je teda výlučne v právomoci vnútroštátneho súdu.

41. V prejednávanej veci zo skutkového rámca opísaného v rozhodnutí vnútroštátneho súdu a prevzatého v bode 19 týchto návrhov vyplýva, že pán Menini a pani Rampanelli na podporu svojho odporu tvrdili, že Banco Popolare porušila uplatniteľné právo tým, že im poskytla sporné úvery. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či takéto tvrdenie predstavuje samostatnú sťažnosť spotrebiteľov na obchodníka.

42. Za týchto okolností sa domnievam, že hoci uvedený spor nadväzuje na konanie o platobnom rozkaze začaté na návrh obchodníka proti spotrebiteľom, nie je zjavné, že sa ustanovenia smernice 2013/11, o ktorých výklad sa žiada, nevzťahujú na spor vo veci samej, a teda že prejudiciálne otázky nie sú relevantné pre vyriešenie tohto sporu.

2. O postavení „subjektu ARS“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. h) smernice 2013/11 a dôsledkoch, ktoré z toho vyplývajú

43. Článok 4 ods. 1 písm. g) smernice 2013/11 vymedzuje „postup ARS“ ako postup vykonávaný „subjektom ARS“. „Subjekt ARS“ je vymedzený v článku 4 ods. 1 písm. h) tejto smernice odkazom na zoznam zostavený podľa článku 20 ods. 2 tejto smernice. V tomto zozname, ktorý musí byť vypracovaný príslušnými orgánmi každého členského štátu a odovzdaný Komisii, sú uvedené všetky subjekty, ktoré im boli oznámené a po preskúmaní spĺňajú na základe odseku 1 tohto článku požiadavky kvality predpísané uvedenou smernicou a vnútroštátnymi právnymi ustanoveniami, ktorými sa táto smernica prebrala.¹²

44. Ako pritom vyplýva z článku 2 ods. 1 smernice 2013/11, táto smernica sa vzťahuje len na postupy, v ktorých „zasahuje subjekt ARS“. V odôvodnení 37 tejto smernice sa v tejto súvislosti uvádza, že požiadavky kvality, ktoré stanovuje táto smernica, sa vzťahujú na „postupy ARS oznámené Komisii“. Inak povedané, uvedená smernica upravuje len postupy vykonávané subjektom ARS vymedzeným v článku 4 písm. h) tejto smernice.

45. Keďže smernica 2013/11 ani zďaleka nezakotvuje formalistické vymedzenie svojej pôsobnosti, obmedzenie jej vecnej pôsobnosti sa vysvetľuje všeobecnou štruktúrou systému, ktorý zavádza.

10 — Talianska vláda na pojednávaní zdôraznila, že podľa talianskeho práva nemá konanie o platobnom rozkaze kontradiktórnu povahu, pretože sa ho dlžník nezúčastní. Naopak, konanie o odpore proti takému rozkazu začaté na návrh dlžníka vedie k predvolaniu veriteľa. To znamená, že za predpokladu, že sa táto okolnosť preukáže, v tomto kontexte si spotrebiteľ môže uplatniť svoje prípadné nároky voči obchodníkovi až v štádiu odporu.

11 — Táto požiadavka výslovne vyplýva z článku 5 ods. 1 smernice 2013/11.

12 — Z prípravných prác na smernici 2013/11 vyplýva, že cieľom týchto povinností oznámenia a zápisu je zaviesť „známku kvality“ na úrovni Únie, aby sa spotrebiteľom umožnilo zistiť subjekty, ktoré spĺňajú minimálne požiadavky stanovené touto smernicou [pozri správu Komisie Európskemu parlamentu o vnútornom trhu a o ochrane spotrebiteľa zo 16. októbra 2012 (A7-0280/2012, s. 34 a 80), ako aj stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 28. marca 2012 (INT/609 – CESE 803/2012, s. 4 a 5)]. V tejto súvislosti článok 20 ods. 2 štvrtý pododsek uvedenej smernice stanovuje, že ak subjekt uvedený vo vnútroštátnom zozname ako subjekt ARS už nespĺňa požiadavky stanovené samotnou smernicou, musí byť tento subjekt po určitom čase z tohto zoznamu vylúčený.

46. V tejto súvislosti zdôrazňujem, že článok 5 ods. 1 tejto smernice v spojení s jej článkom 4 ods. 1 písm. h) ukladá každému členskému štátu povinnosť zabezpečiť, aby spotrebiteľia mohli všetky spory, ktoré patria do pôsobnosti uvedenej smernice a týkajú sa obchodníka so sídlom na ich území, predložiť (aspoň jednému) subjektu ARS, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v tejto smernici a je uvedený vo vnútroštátnom zozname vypracovanom podľa článku 20 ods. 2 tejto smernice.

47. Za predpokladu, že si členské štáty túto povinnosť splnia, môžu zriadiť ďalšie subjekty ARS, ktoré tieto podmienky nevyhnutne nespĺňajú, a nie sú teda uvedené v tomto zozname. Smernica 2013/11 neharmonizuje všetky vnútroštátne alternatívne postupy; jej cieľom je výhradne zabezpečiť, aby každý členský štát stanovil aspoň jeden postup ARS, ktorý spĺňa podmienky stanovené smernicou.

48. V prejednávanej veci sa v rozhodnutí vnútroštátneho súdu nespresňuje, či sa mediálne konanie upravené legislatívnym dekrétom č. 28/2010 koná u „subjektu ARS“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. h) smernice 2013/11, a síce subjektu zapísaného v zozname vypracovanom talianskymi orgánmi v súlade s článkom 20 ods. 2 tejto smernice. Neuvádza sa v ňom ani to, či spotrebiteľia majú možnosť predložiť spotrebiteľský spor uvedený v článku 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 iným subjektom, ktoré sú prípadne uvedené v tomto zozname.¹³ Na pojednávaní talianska vláda tvrdila, že mediálny orgán príslušný v rámci konania zavedeného legislatívnym dekrétom č. 28/2010 nie je uvedený v predmetnom zozname.

49. Za predpokladu, že by k takému zápisu nedošlo – čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu – sa rovnako ako vedľajší účastníci konania domnievam, že vzhľadom na vyššie uvedené toto mediálne konanie nepatrí do pôsobnosti smernice 2013/11.¹⁴

50. Tieto úvahy však nespochybňujú právomoc Súdneho dvora. So zreteľom na neistotu uvedenú v bode 48 týchto návrhov totiž nie je neuplatniteľnosť ustanovení smernice 2013/11, o ktorých výklad sa žiada, na spor vo veci samej, a teda irelevantnosť prejudiciálnych otázok na vyriešenie tohto sporu, zjavná.

51. V každom prípade, aj keby mediálne konanie upravené legislatívnym dekrétom č. 28/2010 nepatrilo do pôsobnosti tejto smernice, táto okolnosť by nespôsobovala nedostatok právomoci Súdneho dvora, pretože by bolo treba vziať do úvahy, že taliansky zákonodarca rozšíril na základe vnútroštátneho práva režim stanovený uvedenou smernicou na toto konanie.

52. V tejto súvislosti pripomínam, že aj v prípade, ak vnútroštátne právo členského štátu stanovuje, že ustanovenia práva Únie sú priamo a nepodmienečne uplatniteľné na situácie, ktoré nepatria do pôsobnosti týchto ustanovení, aby sa zabezpečila rovnosť zaobchádzania s takýmito situáciami a so situáciami upravenými právom Únie, sa Súdny dvor domnieva, že má právomoc poskytnúť výklad týchto ustanovení na základe článku 267 ZFEÚ. Tento prístup je odôvodnený záujmom zabezpečiť, aby sa ustanovenia práva Únie vykladali jednotne.¹⁵

13 — V tejto súvislosti sa v rozhodnutí vnútroštátneho súdu neuvádza ani to, či sa dva ďalšie postupy uvedené v článku 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 konajú u subjektov zapísaných v zozname vypracovanom talianskymi orgánmi, ani to, či sú tieto postupy dostupné spotrebiteľom v takej situácii, akou je situácia, o ktorú ide vo veci samej.

14 — Táto úvaha nemá vplyv na možnosť skonštatovať v prípade, že by spor patriaci do pôsobnosti smernice 2013/11 nemohol byť v členskom štáte predložený subjektu uvedenému v zozname podľa článku 20 ods. 2 tejto smernice, že si tento členský štát nespĺnil povinnosť zabezpečiť prístup spotrebiteľov k postupu ARS na základe článku 5 ods. 1 uvedenej smernice.

15 — Pozri najmä rozsudky z 18. októbra 2012, Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, body 46 a 47, ako aj citovanú judikatúru), a zo 16. júna 2016, Rodríguez Sánchez (C-351/14, EU:C:2016:447, body 61 a 62). Táto judikatúra sa vyvinula na základe rozsudku z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, body 35 až 37), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že v rámci prejudiciálneho konania má právomoc poskytnúť výklad ustanovení práva Únie, pokiaľ vnútroštátne právo dotknutého členského štátu odkazuje na obsah tohto ustanovenia s cieľom upraviť výhradne vnútroštátnu situáciu tohto štátu.

53. V prejednávanej veci rozhodnutie vnútroštátneho súdu poskytuje dostatočne presné informácie o takom odkaze na právo Únie.¹⁶ Z tohto rozhodnutia totiž vyplýva, že talianske právne predpisy, ktorými sa prebrala smernica 2013/11, zahŕňajú výslovne mediačné konanie upravené legislatívnym dekrétom č. 28/2010 do svojej pôsobnosti.¹⁷ Ak by aj toto konanie zahŕňalo orgán, ktorý nie je uvedený v zozname vypracovanom podľa článku 20 ods. 2 smernice 2013/11, taliansky zákonodarca tak chcel prinajmenšom upraviť uvedené konanie rovnako ako postupy, ktoré vykonávajú riadne zapísané subjekty ARS, vnútroštátnymi ustanoveniami, ktorými sa táto smernica prebrala.

54. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy sa domnievam, že Súdny dvor má právomoc odpovedať na otázky položené vnútroštátnym súdom.

B – O vzťahu medzi smernicou 2008/52 a smernicou 2013/11

55. Prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora, ako sa má vykladať článok 3 ods. 2 smernice 2013/11, podľa ktorého sa táto smernica uplatňuje „bez toho, aby bola dotknutá smernica 2008/52/ES“. Tento súd sa pýta, či sa vecné pôsobnosti týchto smerníc prekrývajú, alebo naopak, či smernica 2008/52 upravuje len spory, na ktoré sa nevzťahuje smernica 2013/11.

56. Podľa môjho názoru niet pochybnosti o tom, že článok 3 ods. 2 smernice 2013/11 umožňuje určité prekrytie pôsobností tejto smernice a smernice 2008/52. V tomto ohľade sa v odôvodnení 19 *in fine* smernice 2013/11 spresňuje, že táto smernica „by sa mala uplatňovať horizontálne na všetky typy postupov ARS vrátane [tých], na ktoré sa vzťahuje smernica 2008/52“. Ako zdôraznila talianska vláda, obe tieto smernice sa môžu uplatniť na ten istý spor súbežne, lebo zatiaľ čo smernica 2008/52 už stanovuje rámec pre mediačné konanie, smernica 2013/11 podrobnejšie harmonizuje všetky postupy ARS. Upravuje teda niekoľko aspektov týchto postupov, ktoré nie sú upravené v smernici 2008/52.¹⁸

57. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu však vyplýva, že prvá otázka vychádza z predpokladu, že v spore vo veci samej ide o rozpor medzi oboma týmito smernicami. Za predpokladu, že by sa tento predpoklad potvrdil, bolo by na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu potrebné uviesť aj pravidlá uplatniteľné v prípade, keď sa ustanovenia smernice 2008/52 a smernice 2013/11 dostanú do rozporu.

58. Mám však pochybnosti o správnosti uvedeného predpokladu. Ako uvádza Komisia, k takému rozporu môže dôjsť len vtedy, keď spor patrí súčasne do pôsobnosti oboch týchto smerníc, a navyše sú ustanovenia oboch týchto smerníc skutočne nezlučiteľné. V prejednávanej veci však nie je splnená ani jedna z oboch podmienok.

59. Po prvé spor vo veci samej nepatrí do pôsobnosti smernice 2008/52, ktorá sa v súlade s článkom 1 ods. 2 tejto smernice vzťahuje len na cezhraničné spory.¹⁹ Tieto spory v podstate zahŕňajú podľa článku 2 ods. 1 uvedenej smernice akýkoľvek spor, v ktorom má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v inom členskom štáte. Keďže navrhovatelia majú bydlisko v Taliansku a takisto Banco Popolare má sídlo v Taliansku, spor vo veci samej nespadá pod túto definíciu.

16 — Prejednávaná vec sa líši od vecí, v ktorých Súdny dvor dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci alebo neprípustnosti prejudiciálnych otázok z dôvodu nedostatku informácií o priamom a nepodmienenom odkaze na právo Únie [pozri najmä rozsudky z 21. decembra 2011, Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868, body 23 až 30), a zo 16. júna 2016, Rodríguez Sánchez (C-351/14, EU:C:2016:447, body 65 až 67), ako aj uznesenia z 9. septembra 2014, Pärva Investicionna Banka a i. (C-488/13, EU:C:2014:2191, body 30 až 36), a z 12. mája 2016, Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343, body 30 až 33)].

17 — Článok 141 ods. 4 legislatívneho dekrétu č. 206/2005 v znení vyplývajúcom z článku 1 legislatívneho dekrétu č. 130/2015.

18 — Pozri najmä články 5 až 17 smernice 2013/11.

19 — Na základe článku 2 ods. 1 smernice 2013/11 sa táto smernica naproti tomu uplatňuje tak na cezhraničné, ako aj vnútroštátne spory.

60. Ako sa uvádza v odôvodnení 8 smernice 2008/52, samozrejme nič nebráni členským štátom v uplatňovaní jej ustanovení na vnútroštátne procesy mediácie. Taliansky zákonodarca využil túto možnosť, keď rozšíril uplatnenie ustanovení legislatívneho dekrétu č. 28/2010 na vnútroštátne spory. Toto odôvodnenie však nemôže mať za následok rozšírenie pôsobnosti tejto smernice na tieto spory v rozpore s jasným znením článku 1 ods. 2 tejto smernice. Ako uviedla Komisia na pojednávaní, uvedené odôvodnenie sa obmedzuje na uvedenie možnosti členských štátov uplatňovať na základe vnútroštátneho práva ustanovenia práva Únie na situácie, ktoré nepatria do pôsobnosti týchto ustanovení.²⁰

61. Po druhé v žiadnom prípade nesúhlasím s analýzou vnútroštátneho súdu, podľa ktorej sú článok 3 písm. a) a článok 5 ods. 2 smernice 2008/52 nezlučiteľné so systémom zavedeným smernicou 2013/11, lebo umožňujú členským štátom uložiť povinnosť využiť mediálne konanie pred predložením veci súdu. Keďže je táto problematika súčasťou prvej časti druhej otázky, rozvinem svoje úvahy v nasledujúcej časti môjho posúdenia.²¹

62. Keďže spor vo veci samej nezahŕňa žiadny rozpor medzi ustanoveniami smernice 2008/52 a ustanoveniami smernice 2013/11, netreba určiť, ktoré z týchto ustanovení majú prednosť.

63. Pre úplnosť však dodávam, že ak by takýto rozpor existoval, smernica 2008/52 by mala mať prednosť. Článok 3 ods. 1 smernice 2013/11 totiž priznáva tejto smernici prednosť pred inými právnymi aktmi Únie, ktoré obsahujú ustanovenia týkajúce sa postupov mimosúdnej nápravy sporov iniciovaných spotrebiteľom proti obchodníkovi, „pokiaľ sa v nej výslovne neustanovuje inak“. Článok 3 ods. 2 smernice 2013/11 v spojení s odôvodnením 19 tejto smernice predstavuje takú výslovnú výnimku, pretože stanovuje, že „bez toho, aby bola dotknutá smernica 2008/52“. V tomto odôvodnení sa nielenže potvrdzuje prednosť tejto smernice pred smernicou 2013/11, ale sa aj uvádza, že je to tak preto, lebo smernica 2008/52 už stanovuje rámec pre systémy mediácie pre cezhraničné spory.

C – O zlučiteľnosti povinnosti začať mediálne konanie so smernicou 2013/11

64. V prvej časti svojej druhej otázky sa vnútroštátny súd pýta, či článok 1 smernice 2013/11 bráni takému vnútroštátnemu právnemu ustanoveniu, akým je článok 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010, ktoré podmieňuje prípustnosť žaloby podanej spotrebiteľom proti obchodníkovi, týkajúcej sa zmluvy o poskytovaní služieb, predchádzajúcim začatím mediálneho konania spotrebiteľom.

1. O neexistencii zásadného zákazu uloženia povinnosti spotrebiteľovi začať mediálne konanie

65. Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone) má pochybnosti o zlučiteľnosti článku 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 s článkom 1 smernice 2013/11 z dvoch rôznych dôvodov.

66. Po prvé sa tento súd pýta, či táto smernica neukladá členským štátom povinnosť stanoviť jediný a jednotný režim ARS pre všetky spotrebiteľské spory. Uvedený článok 5 ods. 1a má pritom za následok fragmentáciu režimov ARS uplatniteľných na tieto spory, lebo stanovuje povinný režim mediácie pre niektoré spotrebiteľské spory (t. j. podľa uvedeného súdu spory, ktoré sa týkajú bankových a finančných zmlúv a poisťných zmlúv), kým ostatné spotrebiteľské spory podliehajú len dobrovoľnému režimu mediácie.²²

20 — Pozri v tejto súvislosti bod 52 týchto návrhov.

21 — Body 64 až 78 týchto návrhov.

22 — Pozri bod 23 týchto návrhov.

67. Ani znenie, ani účel smernice 2013/11 takúto požiadavku nepodporujú.²³ Ako som už pripomenul v bode 36 týchto návrhov, cieľom tejto smernice je v podstate zabezpečiť spotrebiteľom prístup v celej Únii k postupom ARS spĺňajúcim určité požiadavky kvality pri podávaní sťažností na obchodníkov. Tieto postupy musia byť „nezávislé, nestranné, transparentné, účinné, rýchle a spravodlivé“. Uvedená smernica nemá nad rámec tohto cieľa zabezpečiť jednotnosť alebo zhodnosť podmienok týchto postupov v rámci toho istého členského štátu pre všetky spotrebiteľské spory. Tento záver vyplýva aj z minimálnej povahy harmonizácie, ktorá sa vykonáva touto smernicou a ktorá vyplýva z článku 2 ods. 3 tejto smernice.

68. Po druhé sa vnútroštátny súd pýta, či môže byť k účasti na mediačnom konaní na účely riešenia sporu, ktorý patrí do pôsobnosti smernice 2013/11, nútený len obchodník, alebo aj spotrebiteľ.²⁴

69. V tejto súvislosti, ako uviedol tento súd, znenie článku 1 tejto smernice je prinajmenšom na prvý pohľad istým spôsobom nejednoznačné. V prvej vete tohto článku sa zdôrazňuje *dobrovoľná* povaha využitia postupov ARS spotrebiteľmi na účely uplatnenia ich práv voči obchodníkom. V druhej vete uvedeného článku sa vyhradzuje členským štátom možnosť prijať právne predpisy, podľa ktorých je účasť na týchto postupoch povinná, pokiaľ takéto právne predpisy „nebránia účastníkom v uplatňovaní ich práva na prístup k súdnemu systému“. Znenie tohto ustanovenia nespresňuje, či pojem „účasť“ odkazuje len na účasť obchodníka na postupe ARS iniciovaného spotrebiteľom, alebo sa týka tiež iniciovania takéhoto postupu spotrebiteľom.

70. Použitie výrazu „účastníci“ evokuje, že sa tento pojem týka tak účasti spotrebiteľa, ako aj obchodníka na postupe ARS. Odôvodnenie 49 smernice 2013/11 sa však sústreďuje skôr na účasť obchodníka, keď spresňuje, že hoci táto smernica nevyžaduje, aby bola účasť obchodníkov na postupoch ARS povinná, nebráni členským štátom, aby takúto povinnosť stanovili, pod podmienkou dodržania práva účastníkov na prístup k súdnemu systému.

71. Keďže znenie článku 1 smernice 2013/11 v spojení s odôvodnením 49 tejto smernice teda neumožňuje jednoznačný výklad, treba prihliadnúť na ciele a kontext tohto ustanovenia a na právnu úpravu, ktorej je súčasťou.²⁵

72. V tomto ohľade uvádzam po prvé, že širší legislatívny kontext, ktorého súčasťou je táto smernica, potvrdzuje zlučiteľnosť medzi dobrovoľnou povahou mediácie a uložením povinnosti spotrebiteľovi využiť mediáciu. Smernica 2008/52 poskytuje v tomto tejto súvislosti objasnenie, ktoré sa javí ako relevantné pre výklad článku 1 smernice 2013/11.²⁶

73. Článok 3 písm. a) smernice 2008/52 vymedzuje mediáciu ako dobrovoľný postup, keď spresňuje, že tento postup môžu začať strany, môže ho navrhnúť alebo nariadiť súd, alebo môže byť ustanovený právom členského štátu. Článok 5 ods. 2 tejto smernice rovnako zachováva možnosť členských štátov stanoviť povinné „využitie“ mediácie na základe ich vnútroštátneho práva. Podľa tejto formulácie

23 — Konkrétne odôvodnenie 16 smernice 2013/11, na ktoré sa vnútroštátny súd odvolával na podporu takéhoto názoru, neodôvodňuje ani existenciu povinnosti každého členského štátu stanoviť jediný a jednotný režim ARS pre všetky spotrebiteľské spory, a dokonca ani údajné uprednostňovanie takéhoto režimu normotvorcom Únie. V tomto odôvodnení sa len uvádza, že táto smernica sa uplatňuje na všetky spotrebiteľské spory (okrem sporov, ktoré sú vylúčené z pôsobnosti tejto smernice na základe článku 2 ods. 2 tejto smernice).

24 — Pozri bod 24 týchto návrhov.

25 — Pozri najmä rozsudok zo 16. júla 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 35).

26 — Ako vyplýva z rozsudku zo 6. októbra 1982, Cilfit a i. (283/81, EU:C:1982:335, bod 20), všetky ustanovenia práva Únie tak môžu byť súčasťou kontextu, ktorého časťou je niektoré z ustanovení tohto práva.

členské štáty jednoznačne môžu stanoviť, že je spotrebiteľ povinný začať mediálne konanie.²⁷ Ako vyplýva z odôvodnenia 13 uvedenej smernice, dobrovoľná povaha mediácie spočíva nielen vo voľnosti účastníkov využiť tento postup, ale aj v skutočnosti, že „zaň zodpovedajú samotní účastníci a môžu si ho organizovať, ako si želajú, a kedykoľvek ho ukončiť“.

74. Nevidím žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala, aby sa prikladal odlišný význam dobrovoľnej povahy postupov ARS, ktorú zakotvuje článok 1 smernice 2013/11. Toto ustanovenie teda nemožno vykladať tak, že zakazuje členským štátom podmieniť prípustnosť žaloby podanej spotrebiteľom predchádzajúcim využitím postupu ARS.

75. Po druhé však zdôrazňujem, že pokiaľ ide o podrobnosti a vlastnosti postupov ARS, ktoré smernica 2013/11 neupravuje, členské štáty si zachovávajú plnú legislatívnu autonómiu, pokiaľ bude dodržaný užitočný účinok tejto smernice.²⁸ Táto úvaha vyplýva z minimálnej povahy harmonizácie, ktorú vykonáva.²⁹ V odôvodnení 15 uvedenej smernice sa okrem toho stanovuje, že systém ARS, ktorý má zaviesť, by mal „stavať na existujúcich postupoch ARS v členských štátoch a mal by rešpektovať ich právne tradície“.

76. Nič nenaznačuje, že by povinnosť spotrebiteľa začať postup ARS narúšala dosiahnutie cieľa smernice 2013/11 vymedzeného v článku 1 tejto smernice, a teda užitočný účinok tejto smernice. Naopak smeruje k jeho posilneniu zaručením systematického využitia tohto mimosúdneho postupu.³⁰ Okrem toho, keďže je predpokladaným cieľom tejto povinnosti znížiť zaťaženie súdov – cieľ, ktorého legitimitu napokon uznal Súdny dvor³¹ –, nepriamo podporuje aj prístup spotrebiteľov k súdnemu systému, ktorého význam uvedený článok 1 potvrdzuje. Z tohto hľadiska by bolo kontraproduktívne vykladať toto ustanovenie tak, že zakazuje členským štátom uložiť spotrebiteľovi takúto povinnosť.

77. Ďalej pripomínam, že ustanovenia smernice 2008/52 majú prednosť pred ustanoveniami smernice 2013/11 v prípade rozporu medzi týmito ustanoveniami.³² Pri cezhraničných sporoch pritom článok 5 ods. 2 smernice 2008/52 umožňuje členským štátom, aby stanovili využitie mediácie ako povinné. Bolo by paradoxné, keby im v tom naopak bránilo v rámci vnútroštátnych sporov, na ktoré sa uplatňuje len smernica 2013/11.

78. Vzhľadom na všetky tieto úvahy sa domnievam, že článok 1 smernice 2013/11 by sa mal vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu nielen vyžadovať od obchodníka účasť na postupe ARS, ale tiež uložiť spotrebiteľovi povinnosť začať taký postup pred podaním žaloby na súd. Táto možnosť je však obmedzená podmienkou stanovenou v článku 1 *in fine* tejto smernice, podľa ktorej takáto povinnosť nemôže účastníkov sporu zbavovať ich práva na prístup k súdnemu systému – podmienkou, ktorej rozsah preskúvam ďalej v texte.

27 — Pozri v tejto súvislosti uznesenie Európskeho parlamentu z 13. septembra 2011 o vykonávaní smernice o mediácii v členských štátoch [2011/2026 (INI), body 7 a 8)]. Parlament v ňom uznáva, keď výslovne odkazuje na taliansky prípad, že článok 5 ods. 2 smernice 2008/52 umožňuje členským štátom podmieniť prípustnosť žaloby uskutočnením predchádzajúceho pokusu o mediáciu.

28 — Pozri analogicky rozsudky z 18. marca 2010, *Alassini a i.* (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 44), a z 12. júla 2012, *SC Volksbank România* (C-602/10, EU:C:2012:443, body 94 a 95).

29 — Článok 2 ods. 3 smernice 2013/11.

30 — Pozri rozsudok z 18. marca 2010, *Alassini a i.* (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 45).

31 — Rozsudok z 18. marca 2010, *Alassini a i.* (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 64).

32 — Pozri bod 63 týchto návrhov.

2. O rozsahu podmienky, podľa ktorej nemôže povinné využitie mediácie zabrániť prístupu k súdnemu systému

79. V odôvodneniach 45 a 49 smernice 2013/11 sa objasňuje rozsah vyššie uvedenej podmienky, keď sa pripomína, že so zreteľom na právo na účinné prostriedky nápravy a právo na spravodlivý proces, zaručené článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), by postupy ARS nemali brániť účastníkom v prístupe k súdnemu systému. V odôvodnení 45 sa stanovuje, že keď spor nebolo možné vyriešiť prostredníctvom postupu ARS, ktorého výsledok nie je pre účastníkov záväzný, musia mať účastníci možnosť podať potom návrh na začatie súdneho konania v súvislosti s týmto sporom.

80. Ešte pred prijatím smernice 2013/11 Súdny dvor v rozsudku Alassini a i.³³ rozhodol, že povinnosť využitia mimosúdneho zmierovacieho konania ako podmienka prípustnosti súdnej žaloby je zlučiteľná so zásadou účinnej súdnej ochrany zakotvenej v článku 47 Charty:

- pokiaľ toto konanie nevedie k záväznému rozhodnutiu pre účastníkov³⁴,
- nespôsobuje podstatné oneskorenie podania súdnej žaloby,
- pozastavuje premlčanie dotknutých práv³⁵,
- nevedie k vzniku podstatných výdavkov pre účastníkov³⁶,
- nie je dostupné výlučne elektronicky³⁷ (čo však prináležalo preskúmať vnútroštátnemu súdu) a
- nebráni vydaniu predbežných opatrení vo výnimočných prípadoch, keď to vyžaduje naliehavosť situácie (čo mal takisto preskúmať tento súd).

81. Hoci sa tento rozsudok týkal vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré stanovili využitie mimosúdneho zmierovacieho konania ako povinné, odôvodnenie Súdneho dvora je uplatniteľné na vnútroštátne právne predpisy, ktoré ukladajú povinné využitie iných alternatívnych postupov, ako je mediálne konanie, o ktoré ide vo veci samej. Takéto právne predpisy vyvolávajú podobné otázky z hľadiska práva na účinnú súdnu ochranu, lebo zavádzajú „dodatkový stupeň pre prístup k súdu“³⁸. Môžu tiež sledovať legitímne ciele všeobecného záujmu, ako sú rýchlejšie a menej nákladné riešenie sporov, ako aj odbremenenie súdov.³⁹

82. Okrem toho, ako sa zdôrazňuje v odôvodnení 45 smernice 2013/11, cieľom podmienky stanovenej v článku 1 *in fine* tejto smernice je konkrétne zabezpečiť súlad týchto postupov ARS s článkom 47 Charty. Preto sú okolnosti zohľadnené Súdnym dvorom v rozsudku Alassini a i.⁴⁰ tiež relevantné na posúdenie zlučiteľnosti povinnosti využiť postup ARS s článkom 1 tejto smernice.⁴¹

33 — Rozsudok z 18. marca 2010 (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 67).

34 — V tomto ohľade podotýkam, že ak je prípustnosť žaloby podmienená predchádzajúcim začatím postupu ARS, ktorého výsledok je pre účastníkov záväzný, v skutočnosti tento postup nahrádza súdne konanie a bráni tak účastníkom v tom, aby si uplatnili svoje práva pred súdmi.

35 — Článok 12 smernice 2013/11 teraz bráni tomu, aby boli účastníci zbavení možnosti podať súdnu žalobu z dôvodu uplynutia premlčacej alebo prekluzívnej lehoty v priebehu postupu ARS.

36 — Článok 8 písm. c) smernice 2013/11 teraz ukladá, aby postupy ARS boli pre spotrebiteľa bezplatné alebo dostupné za malý poplatok.

37 — Článok 8 písm. a) smernice 2013/11 teraz vyžaduje, aby postupy ARS boli prístupné online aj offline.

38 — Pozri rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 62).

39 — Pozri rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, point 64).

40 — Rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 67).

41 — Niektoré z týchto okolností ostatne zodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z ustanovení smernice 2013/11 (pozri poznámky pod čiarou 35 až 37 v týchto návrhoch).

83. Hoci takéto posúdenie prináleží uskutočniť vnútroštátnemu súdu, považujem za užitočné uviesť tu zopár úvah, ktoré by tomuto súdu mohli pomôcť splniť si túto úlohu.

84. Po prvé konštatujem, že článok 141 ods. 4 legislatívneho dekrétu č. 206/2005 v znení vyplývajúcom z článku 1 legislatívneho dekrétu č. 130/2015 stanovuje, že postupy, ktoré patria do pôsobnosti tohto dekrétu – ku ktorým patrí mediálne konanie upravené legislatívnym dekrétom č. 28/2010 –, majú viesť k zmierlivej dohode alebo k navrhnutiu riešenia mediátorom alebo akýmkoľvek iným zúčastneným subjektom. S výhradou potvrdenia vnútroštátnym súdom teda výsledok tohto konania účastníkov nezaväzuje.

85. Po druhé na základe článku 5 ods. 4 legislatívneho dekrétu č. 28/2010 sa povinnosť využiť mediáciu uplatní v rámci konania o platobnom rozkaze až po vydaní rozhodnutia o prípadnom návrhu na nariadenie alebo pozastavenie predbežného výkonu. Táto povinnosť takisto v náležitých prípadoch nebráni, stále s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom, nariadeniu predbežných opatrení.

86. Dodávam, že talianske právne predpisy dotknuté vo veci samej sa vzhľadom na to, že spájajú sankcie s ukončením účasti na mediálnom konaní bez oprávneného dôvodu, vyznačujú špecifickým aspektom – ktorý nebol prítomný vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok *Alassini a i.*⁴² – ktorý môže narušiť možnosť účastníkov skutočne si uplatniť práva pred súdom po ukončení tohto konania. Táto problematika bude preskúmaná v rámci tretej časti druhej prejudiciálnej otázky.⁴³

D – O zlučiteľnosti pravidiel mediálneho konania so smernicou 2013/11

1. O povinnosti zastúpenia advokátom

87. Druhá časť druhej otázky sa v podstate týka zlučiteľnosti takého ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, akým je článok 8 ods. 1 legislatívneho dekrétu č. 28/2010⁴⁴, ktoré ukladá účastníkom sporu povinné zastúpenie advokátom v rámci mediálneho konania, s článkom 1 a s článkom 8 písm. b) smernice 2013/11.

88. Odpoveď na túto otázku jednoznačne vyplýva zo znenia článku 8 písm. b) tejto smernice, ktorý stanovuje, že členské štáty nesmú ustanoviť takú povinnosť v rámci postupov ARS, ktoré patria do pôsobnosti uvedenej smernice. Samotná táto úvaha stačí na poskytnutie užitočnej odpovede na druhú časť druhej otázky.

89. Netreba teda skúmať tvrdenie talianskej vlády, podľa ktorého je povinné zastúpenie advokátom v rámci mediálneho konania, aj keď obmedzuje práva zakotvené v článku 47 Charty, nevyhnutné a primerané na dosiahnutie cieľa všeobecného záujmu. Keďže takéto povinnosť porušuje článok 8 písm. b) smernice 2013/11, netreba skúmať jej súlad s článkom 47 Charty a s článkom 1 tejto smernice.

42 — Rozsudok z 18. marca 2010 (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146).

43 — Pozri body 90 až 99 týchto návrhov.

44 — Článok 5 ods. 1a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 tiež stanovuje, že žalobca je povinný dať sa zastúpiť advokátom na účely začatia mediálneho konania.

2. O sankciách spájaných s ukončením účasti na mediačnom konaní

90. V tretej časti svojej druhej otázky sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 1 a článok 9 ods. 2 smernice 2013/11 bráni takému ustanoveniu vnútroštátneho právneho predpisu, akým je článok 8 ods. 4a legislatívneho dekrétu č. 28/2010, ktoré účastníkom umožňuje neúčast' na mediačnom konaní len z oprávneného dôvodu s tým, že v opačnom prípade na nich možno uplatniť sankcie v rámci následného súdneho konania.

91. Ako už bolo vysvetlené v rozhodnutí vnútroštátneho súdu, článok 8 ods. 4a tohto dekrétu sankcionuje najmä ukončenie niektorým z účastníkov účasti na mediačnom konaní,⁴⁵ pokiaľ nie je založené na oprávnenom dôvode, keď sú s týmto ukončením spojené nepriaznivé dôsledky pre účastníka, ktorý účasť ukončil, v rámci následného súdneho konania. Súd teda môže v prípade ukončenia účasti bez oprávneného dôvodu vyvodiť z tejto skutočnosti argument v rámci svojho rozsudku. Okrem toho je povinný uložiť účastníkovi, ktorý účasť ukončil, finančnú sankciu.

92. Tak, ako sú uvedené v rozhodnutí vnútroštátneho súdu, článok 5 ods. 1a a 2a, ako aj článok 8 ods. 4a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 vo vzájomnom spojení zavádzajú teda nasledujúci režim:

- Žalobca (alebo v prejednávanej veci navrhovateľ) môže podať žalobu pod hrozbou neprípustnosti až po tom, ako inicioval mediačné konanie (článok 5 ods. 1a).
- Na splnenie tejto podmienky stačí, aby účastníci uskutočnili prvé a jediné stretnutie s mediátorom, aj keby toto stretnutie bolo neúspešné (článok 5 ods. 2a).
- Hoci však stačí začať pokus o mediáciu s cieľom získať prístup k súdu, ukončenie účasti na mediačnom konaní má v neskoršom štádiu v rámci súdneho konania nepriaznivé dôsledky pre účastníka, ktorý svoju účasť ukončil bez oprávneného dôvodu (článok 8 ods. 4a).

93. Článok 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 pritom stanovuje, že pokiaľ ide o konanie, ktoré vedie k rozhodnutiu navrhnutému subjektom ARS, musia mať účastníci možnosť ukončiť účasť na postupe v ktoromkoľvek štádiu, „ak sú nespokojní so spôsobom fungovania alebo priebehom postupu“⁴⁶. V tomto ustanovení sa však dodáva, že ak vnútroštátne právo členského štátu stanovuje obchodníkom povinnú účasť na postupoch ARS, toto právo ukončiť účasť sa vzťahuje len na spotrebiteľa.⁴⁷ Rozhodnutie vnútroštátneho súdu v prejednávanej veci nespresňuje, či legislatívny dekrét č. 28/2010 ukladá obchodníkom povinnú účasť na mediačnom konaní.

45 — Na pojednávaní talianska vláda tvrdila, že so zreteľom na článok 5 ods. 2a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 sa „neúčast“ nevzťahuje na prípad, keď žalobca po tom, ako inicioval mediačné konanie, ukončil svoju účasť na ňom. Tento pojem sa naopak týka situácie, keď tento účastník neinicioval takéto konanie a odmietne iniciovať hoci aj len prvé stretnutie. S výhradou potvrdenia vnútroštátnym súdom mi tento výklad pripadá len ťažko zlučiteľný s článkom 5 ods. 1a tohto dekrétu, ktorý stanovuje, že žaloba je neprípustná, pokiaľ žalobca nezačal mediačné konanie. Článok 8 ods. 4a uvedeného dekrétu preto podľa môjho názoru nemôže vzhľadom na neexistenciu súdu, na ktorý by bola vec platne podaná, sankcionovať takéto konanie žalobcu.

46 — So zreteľom na to, že mediačné konanie stanovené v článku 141 ods. 4 legislatívneho dekrétu č. 206/2005 má viesť k navrhnutiu riešenia účastníkom (pozri bod 84 týchto návrhov), toto konanie skutočne spadá pod prípad uvedený v článku 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11. Postupy ARS, ktorých výsledok je pre účastníkov záväzný, sú uvedené v odseku 3 tohto článku, ktorý stanovuje, že práva uvedené v odseku 2 predmetného článku, ku ktorým patrí právo ukončiť účasť, sa vzťahujú len na spotrebiteľa. Spotrebiteľ má teda v každom prípade právo ukončiť účasť na postupe v ktoromkoľvek štádiu, pokiaľ je nespokojný so spôsobom jeho fungovania alebo priebehom.

47 — Ak teda členský štát stanoví obchodníkovi povinnú účasť na postupe ARS, môže tento členský štát požadovať nepretržitú účasť obchodníka na tomto postupe. Naopak, ak členský štát nestanoví obchodníkovi povinnú účasť na postupe ARS, avšak obchodník sa na ňom zúčastní dobrovoľne, nemôže byť obchodník v tomto postupe „uväznený“. Členský štát mu teda musí zaručiť právo ukončiť účasť stanovené v článku 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11.

94. Uvedené ustanovenie teda zakotvuje úplnú slobodu všetkých účastníkov – alebo prinajmenšom spotrebiteľa – kedykoľvek ukončiť účasť na konaní aj z čisto subjektívnych dôvodov. Vnútroštátna právna úprava, ktorá s ukončením účasti na mediačnom konaní spája nepriaznivé dôsledky pre účastníka, ktorý ukončil svoju účasť, v rámci následného súdneho konania, ako sú dôsledky stanovené v článku 8 ods. 4a tohto dekrétu, porušuje túto slobodu, a teda porušuje článok 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11.

95. Okrem toho sa domnievam, že taká právna úprava tým, že ukladá povinnosť využitia alternatívneho postupu a súčasne sankcionuje ukončenie účasti na ňom, obmedzuje právo účastníkov na prístup k súdnemu systému do takej miery, že nespĺňa podmienku stanovenú v článku 1 *in fine* smernice 2013/11.

96. Táto podmienka by totiž bola zbavená užitočného účinku, keby sa členským štátom umožnilo, aby síce formálne uznali právo účastníkov na prístup k súdom, ale súčasne ohrozili právo účastníkov užitočne si uplatniť svoje práva súdnou cestou. Uvedená podmienka teda podľa môjho názoru znamená, že ukončenie účasti na postupe ARS nemôže mať nepriaznivé dôsledky pre účastníka, ktorý svoju účasť ukončil – prinajmenšom v prípade, že ide o spotrebiteľa⁴⁸ – v rámci následnej súdnej žaloby.

97. Komisia však zdôraznila, že vnútroštátny súd by mal pred skonštatovaním nezlučiteľnosti článku 8 ods. 4a uvedeného dekrétu s článkom 1 a článkom 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 preskúmať, či tento článok nemožno vykladať tak, aby sa tejto nezlučiteľnosti zabránilo.

98. V tomto ohľade pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry sú vnútroštátne súdy povinné vykladať svoje vnútroštátne právo v najširšej možnej miere tak, aby sa zabezpečil jeho súlad s právom Únie.⁴⁹ Táto povinnosť konformného výkladu však nemôže ukladať týmto súdom, aby poskytli výklad svojho vnútroštátneho práva *contra legem*.⁵⁰

99. Konkrétne Komisia správne tvrdila, že súlad článku 8 ods. 4a legislatívneho dekrétu č. 28/2010 s vyššie uvedenými ustanoveniami smernice 2013/11 možno zabezpečiť výkladom pojmu „oprávnený dôvod“ tak, aby zahŕňal nespokojnosť účastníkov (alebo prinajmenšom spotrebiteľa⁵¹) s priebehom alebo spôsobom fungovania mediačného konania. Hoci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že sa tento súd apriórne domnieval, že pojem „oprávnený dôvod“ sa týka len objektívnych dôvodov,⁵² bude však jeho povinnosťou preskúmať, či uvedený článok 8 ods. 4a nemožno vykladať širšie.

V – Návrh

100. Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Tribunale Ordinario di Verona (súd vo Verone, Taliansko) takto:

1. Článok 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. mája 2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES, sa má vykladať v tom zmysle, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach sa

48 — Pozri bod 93 týchto návrhov.

49 — Pozri najmä rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. (C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 113, ako aj citovanú judikatúru), a z 15. januára 2014, Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, body 38 a 39).

50 — Pozri najmä rozsudok z 19. apríla 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278, bod 32 a citovanú judikatúru).

51 — Pozri bod 93 týchto návrhov.

52 — Pozri bod 27 týchto návrhov.

uplatňuje na všetky spory patriace do pôsobnosti tejto smernice, ako je vymedzená v článku 1 ods. 2 tejto smernice, a to aj vtedy, keď patria aj do pôsobnosti smernice 2013/11, ako je vymedzená v článku 2 tejto smernice.

2. Článok 1 smernice 2013/11 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje prípustnosť žaloby podanej spotrebiteľom voči obchodníkovi, týkajúcej sa zmluvy o poskytovaní služieb, predchádzajúcim začatím postupu alternatívneho riešenia sporov, ako je mediačné konanie, zo strany spotrebiteľa, pokiaľ takáto právna úprava nemá za následok zabránenie účastníkom v prístupe k súdnemu systému, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
3. Článok 8 písm. b) smernice 2013/11 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pri sporoch patriacich do pôsobnosti tejto smernice, ako je vymedzená v článku 2 tejto smernice, ukladá účastníkom povinné zastúpenie advokátom v rámci takeého postupu alternatívneho riešenia sporov, akým je mediačné konanie.
4. Článok 1 a článok 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá sankcionuje ukončenie bez oprávneného dôvodu účasti na postupe alternatívneho riešenia sporov, akým je mediačné konanie, pri sporoch patriacich do pôsobnosti tejto smernice, ako je vymedzená v článku 2 tejto smernice, a súčasne s takým ukončením účasti spája nepriaznivé dôsledky pre účastníka, ktorý ukončil svoju účasť, v rámci následného súdneho konania, ibaže by pojem oprávnený dôvod zahŕňal nespokojnosť účastníka, ktorý ukončil svoju účasť, s priebehom alebo spôsobom fungovania postupu alternatívneho riešenia sporov, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Ak vnútroštátne právo stanoví obchodníkovi povinnú účasť na postupe alternatívneho riešenia sporov, článok 1 a článok 9 ods. 2 písm. a) smernice 2013/11 bránia takej právnej úprave len vtedy, keď sankcionuje ukončenie účasti na tomto postupe bez oprávneného dôvodu zo strany spotrebiteľa.